

Nedarvingsevne og Stammedannelse.

Foredrag, holdt i Sektionen for Husdyravl og Husdyrbrug ved
Konsulentmødet d. 27. Oktober 1905
af Statskonsulent *J. Jensen.*

Mine Herrer! Det, jeg skal have den Ære at foredrage for denne sagkyndige Forsamling, er i Hovedsagen Erfaringer fra et mere end 20aarigt Konsulentarbejde indenfor den jyske Hesteavl.

I. Nedarvingsevne.

Der er næppe nogen, der har den mindste praktiske Forbindelse med Husdyravl, uden at det er bleven ham klart, at ligesom der er stor ydre Forskel paa Individerne, ikke alene indenfor samme Race, men endog samme Familje, er der ogsaa en tilsvarende Forskel paa dem som Avlsdyr, saaledes at der under muligst lige Vilkaar ere nogle enkelte, der give fortrinligt, adskillige godt, mange middelmaadigt og nogle daarligt Afkom. Og dette Forhold gælder saa vel Han- som Hunkøn, hvorvel Udslaget bliver størst for Hankønnetts Vedkommende, idet dette jo leverer det meste Afkom. Denne Ejendommelighed er heller ikke alene knyttet til »de rene Racer«, men den træffes saa vel hos Blandinger som grelle Krydsningsprodukter, om den end hos disse ytrer sig efter en noget forskellig Maalestok.

Praktiske Folk betegne den forskellige Nedarvingsevne ved, at den Hingst eller Hoppe giver mere

eller mindre godt Afkom. En tysk Professor, Settegast, har døbt denne Egenskab »Individualpotens«, idet han med sine Erfaringer fra den tyske Krydsningsavl gik ud fra, at den var rent individuel; medens jeg derimod har den Opfattelse, at Nedarvingsevnen, σ : Evnen til at give godt Afkom — den daarlige Nedarvingsevne skattes jo ikke i Husdyravlen — kan være arvelig. Paa denne Opfattelse hviler i alt Fald hele vor Afkomsbedømmelse. Ligesom vi i Individbedømmelsen se et Middel til at forbedre Husdyrbestanden gennem Arven af det gode Eksteriør, saaledes er det, maaske ikke alle klart bevidste, Maal med Afkomsbedømmelsen: at danne Stammer, i hvilke de gode Egenskaber nedarves sikrere, end Tilfældet er i den store Almindelighed.

Ved at følge dette Udvalg, der saaledes foretages ved Dyr- og Hingsteskuer og udøve Kontrol dermed gennem grundigere Studier, kommer man ganske naturligt ind paa en Klassifikation af Nedarvingsevnen, efter den Styrke, med hvilken den ytrer sig, saaledes for Hingstenes Vedkommende:

- 1) Ug. Afkom, d. e. saadant, hvori der er mange og gode Hingste foruden fortrinlige Avlshopper og Handelsheste.
- 2) Mg. Afkom, d. e. saadant, hvori der er enkelte gode Hingste (som oftest højst af 2. Kl.), meget gode Hopper og Handelsheste.
- 3) G. Afkom, d. e. saadant, hvori der findes enkelte gode Hopper foruden værdifulde Handelsheste.
- 4) Tg. Afkom, d. v. s. højst lig Mødrene i Kvalitet.
- 5) Mdl. Afkom eller Tilbagegang.

Naturligvis er ikke alt Afkommet indenfor de enkelte Klasser af den omtalte Beskaffenhed, for de tre bedstes Vedkommende er der mere eller mindre tarveligt Gods ved Siden af. Men Forholdet er saaledes, at den Hingst, der kan producere gode Sønner, næsten uden Undtagelse ogsaa kan levere gode eller udmærkede Hopper og Val-laker, medens 2. Klasses Hingste nærmest holde sig til de to sidste Slags som Maksimum.

Det er ret naturligt, at Nedarvingsevnen kan vise sig lidt forskellig fra Aar til andet, i det mindste hvad de faa »Spidser« blandt Afkommet angaar, grundet paa tilfældige Omstændigheder; men i det store og hele viser den sig under ens Forhold konstant, i alt Fald indtil Alderen gør sin Indflydelse gældende.

For at faa et talmæssigt Begreb om Forholdet mellem de forskellige Klasser, har jeg inddelt de 126 Hingste af Stambog II og III, hvis Virksomhed som Avlsdyr man nu kan bedømme, i Klasser, og Tabellen kommer da til at se omtrent saaledes ud:

1) Ug.	i alt	3 Stkr.
2) Mg.	— 6 à 7	—
3) G.	—	35 —

Derunder 81, men disse lade sig ikke klassificere. Til denne store Klasse, der ikke betegner Fremgang, højst Vedligeholdelse, hører ogsaa den store Mængde Hingste, der ikke fandtes værdige til Optagelse i Stambogen. Deres Antal kan ikke bestemmes, men det beløber sig vistnok til omtrent 400. Middelmaadigheden eller Daarligheden var for 10—15 Aar siden altsaa omtrent 10 Gange saa mandstærk blandt de praktiserende Hingste som Godheden, og taget i strengeste Forstand var der endda kun to virkelig gode.

Fremskridtet indenfor Racen repræsenteres saaledes kun af ganske enkelte Individider.

For Hoppernes Vedkommende er det umuligt at opstille nogen Statistik; men ét er givet, at de virkelig gode Moderdyr ere meget faatallige, og Middelmaadigheden, selv blandt de af Ydre bedre Individider, er til Stede i overvældende Flertal. Klassifikationen af Hingstene som Avlsdyr kan nok ogsaa gælde for Hopperne, af hvilke der er nogle, der føde 1. Kl. Hingste, endog 2—3 Stkr., de saakaldte »Hingstemødre« — ligesom man benævner Hingstene af 1. Kl. »Hingstefædre« eller »Matadorer« —, og andre, der kun drive det til én, lidt tarvelig Hingst,

men derimod meget gode Døtre og Handelsheste, medens Flertallet højst naar til nogenlunde gode Handelsheste.

Afkommet er gennemgaaende af nogenlunde ens Beskaffenhed i Forhold til de benyttede Hingstes Godhed, saaledes give enkelte Hopper godt Afkom — selvfølgelig ikke lige godt — efter enhver Parring, andre middelmaadigt og nogle tarveligt. Men naturligvis er der Undtagelser fra Reglen, Naturen synes vanskelig at faa til at indordne sig under matematiske Formler eller Love. Der findes saaledes ogsaa Nedarvingsevne, der er mere springende, idet et enkelt Stykke af en Hingsts eller Hoppes Afkom kan blive udmærket godt, medens det meste er daarligt samt uens af Bygning og Præg. I dette Tilfælde plejer selv det gode ikke at have megen Værdi i Avlen, og man er tilbøjelig til at regne denne Usikkerhed eller Ukonstanthed som en Arv fra en foregaaende Krydsning.

Hvad forøvrigt Hopperne angaar, da er der enkelte, der, parrede med enhver Hingst, give Hingste-, andre Hoppeføl, og det er i Hovedsagen blandt de første, at »Hingstemødrene« findes. Det viser sig ofte vanskelig at faa et Hoppeføl til Slægtens Bevarelse, og i Reglen kommer det saa først i Hoppens ældre Alder, naar den er lidt paa Retur.

Den eneste virkelige Lov i Husdyravlen er sikkert den, at der skal to Individuer af forskelligt Køn til for at frembringe Afkom. I Modsætning til, hvad der kan være Tilfældet i Planteavlen, foregaaer der ved enhver Parring en »Krydsning«; idet — Tvillinger, der jo ere sjældne blandt Heste og Kvæg, fraregnede — selv Helsødskende oftest ere ret forskellige saa vel af Ydre som m. H. t. Nedarvingsevne.

Ved Sammenparring af to uens Dyr frembyder der sig saaledes Mulighed for at frembringe ret forskelligt Afkom, saa der her er en vid Mark for Tilfældighed og — Opdrættersnille. Det er langt fra alt, »der passer lige godt sammen«, saaledes faar man undertiden bedre Afkom af en god Hoppe ved en tarvelig end ved en

1. Kl. Hingst; men som Regel gælder det dog, at hvis man vil sammenparre med Udsigt til at faa en 1. Kl. Hingst, maa Forældrene være henholdsvis en »Hingstefader« og en »Hingstemoder«. En 1. Kl. Hingst er »Tip-Top« i Avlen. De lavere Grader, som udmærkede Hopper eller Handelsheste, kan man nok opnaa, fordi den ene af Forældrene er af en lavere Kvalitet.

Det er en gammel Erfaring og er bleven et Slagord, at Hesteavl er en langsom Forretning, men der er næppe mange, der ere rigtig klare over, hvor langsom den i Reglen er. Hvor Avlen i Hovedsagen overlades til sig selv, som i de mere primitive Racer, bliver der Stilstand, og selv hvor der drives mere rationel Avl, kan det undertiden, især paa begrænsede Omraader, have sin Vanskelighed at undgaa Tilbagegang. Stutteriavl uden Hjælp udefra er derfor næsten haabløs Gerning. Ja, selv indenfor gamle Landracer, hvor alle Kunstens Hjælpemidler anvendes, kan det undertiden være vanskeligt nok, især hvor en Race staar højt, at maale Fremgangen; den kan i alt Fald kun skønnes efter 10aarige Perioder. Alene ved at udrydde »Negativerne« og kun benytte de bedre Avlsdyr til Sammenparring — »Forædling i Bunke« — sker der næppe nogen paafaldende Fremgang.

Indenfor den gode jyske Hesteavl (paa Østkysten) er Hovedtypen en temmelig stor, kun middelsvær, ret net Hest, svarende til en god 2. Kl. Hoppe eller en Vallak til en Værdi af ca. 700 Kr., og om dette Middelmaal svinger Avlen i de bedste Hesteegne. Bestræbelserne gaa nu med Held ud paa at forøge det gode og formindske Udskudet; men det gaar ikke hurtigt med at forandre Middelmaalet alene ved Udvalg af gode Individider.

Haabet om hurtigere Fremgang maa ligesom i Planteavl knytte sig til de bedste Stammer, og Maaden, hvorpaa det sker for Hesteavlens Vedkommende, er ved at drage den størst mulige Nytte af de enkelte »Matadorer« gennem deres mandlige Afkom, hvilket jo er den eneste praktiske Vej, ad hvilken det bedste udbredes i Husdyravlen.

Som anført er Nedarvingsevnen ikke alene en individuel Egenskab, »Individualpotens«, der ytrer sig ved, at et Individ udmærker sig ved godt Afkom, hvilket saa igen i det Stykke synker tilbage til Middelmaalet; men den kan ogsaa være arvelig, saa at man ved Hjælp deraf kan opbygge Stammer.

Ligesom Nedarvingsevnen m. H. t. Styrke kan inddeles i flere Klasser, saaledes viser det sig ogsaa, at dens Varighed er yderst forskellig. Da det i Husdyravlen fornemlig er det bedste, det drejer sig om, er paa Forhaand alt, hvad der ikke staar betydeligt over Middelmaalet, ikke af Betydning til Forædling. Selv den mg. Nedarvingsevne er i Reglen kun individuel, i alt Fald for Hankønnets Vedkommende — som her alene kan bruges som Maalestok —, og den viser sig ofte at være første Trin paa Udartningsstigen. Det er saaledes egentlig kun 1. Kl. (ug.) Hingstene, der kan blive Tale om her. Men selv deres Nedarvingsevne kan være af meget forskellig Varighed. Tager man den sidste Menneskealders »Matadorer« indenfor den jyske Hesteavl op til Undersøgelse, viser det sig, at adskillige som Essenbæk og Ølgod have givet flere Sønner, der som Individuer stode over Fædrene, men af hvilke ikke en eneste igen gav en 1. Kl. Søn. Kongepremiehingsten Grantorp, Nr. 215, gav mange fortrinlige Sønner, men kun enkelte (Todbjerg), der atter gave en god Søn, som endda stod under sin Fader ogsaa som Avlsdyr. Som Regel er det jo alene 1. Kl. Hingstene, der evne at give gode Sønner, saa det er ret haabløst at vente saadanne af Hingste af lavere Kvalitet. Resultatet bliver altsaa, at en Hingsteslægt af sig selv meget hurtigt kan uddø i lige Linje. Det kommer naturligvis an paa Udgangspunktet, hvilket Antal Led man kan regne med for Nedarvingsevnenes Varighed: 1, 2, 3, 4 eller endnu flere, men om Forskelligheden kan der næppe disputeres, selv under aldeles lige Vilkaar. Der er en stadig Udartning og Uddøen uden nogen tilsvarende »Nydannelse«, thi der skabes næppe »Matadorer« indenfor en degenereret Slægt; i Jylland er der i

alt Fald ingen Eksempler derpaa, og det døde lever ikke let op igen. Det er Manglen paa Produktion af gode Handyr, der er det første Tegn paa Udartning indenfor en Slægt, Stamme eller Race, og det er denne for de fleste Opdrættere kedelige Kendsgerning, der foranlediger Kravet om »Blodfornyelse« eller »Blodopfriskning« eller i Virkeligheden Krydsning for at standse Tilbagegangen. Og da dette Resultat er det almindeligste i Avlen, er der dem, der ligefrem tro, at det er haabløst at ville danne Stammer gennem Renavl. Denne er i og for sig heller ingenlunde noget Universal middel, lige saa lidt som Krydsning er et probat Forbedringsmiddel. Der hører Forudsætninger til, for at den skal give et ønskeligt Resultat, navnlig maa der være et stort, godt, ensartet og ikke meget forkrydset Materiale til at begynde med.

Man behøver blot at erindre, at der af Trækhesteracer kun findes tre (eller to: Shire- & Clydesdale- og Suffolkhesten) i England, en à to i Frankrig, den belgiske, den jyske og den guldbRANDSDALSKE for at faa Syn for, at det ikke er nogen let Sag at danne Racer.

Ved Siden af al denne Elendighed og Haabløshed er der dog ogsaa et Lyspunkt, der giver Udsigt til Danelse af ny Stammer eller Racer. At der er skabt saadanne i den historiske Tid viser altsaa, at det er muligt, og det vilde ogsaa være utænkeligt, at de eksisterende Racer skulde være udgaaede direkte fra Skaberens Haand. Nej, Sagen er, at der ved Siden af alt det meget gode, der gaar tilbage for hvert Led, indtil det uddør, kan fremkomme én allerbedst, en Sjældenhed (»Mutation«), der er begavet med en varig Nedarvingsevne, ved Hjælp af hvilken der kan dannes en forbedret Stamme eller Race, naar Opdrætterne forstaa at drage sig denne sjældne Evne til fuld Nytte.

Indenfor den jyske Hesterace har der, saa langt Hestehistorien gaar tilbage, kun været én Hingst, om hvilken man tør haabe, at den vil kunne danne en forbedret Stamme eller endog en Race, og det er den svære, engelske (Suffolk- eller Shire-) Hingst, Oppen-

heim, Nr. LXII, som blev indført til Randers-Eggen for 43 Aar siden. Gennem mange Grene, af hvilke de fleste dog ere døde eller døende i lige Linje, er dens Blod indpodet i hele den jyske Race, i alt Fald den bedste Del deraf, men selvfølgelig kun i Draaber. For Tiden er der blot en eneste Gren, »Valdemarerne«, der blomstrer gennem »Munkedalerne« og »Aldrup-Munkedalerne«. Fra Oppenheim ere vi naaede ned til 8. Led, men fra Valdemar til 6. Led og dette af Elitehingste. Af Oppenheims mange Sønner var Elgaards Hingst, Nr. LXVIII, en af de tarveligere, men den blev Fader til Valdemar, Nr. 280, og det er derfor næppe uberettiget at knytte Stammenavnet til denne, der var en Matador.

I hvert Led har der været én Hingst, bedre end de andre, ikke alene hvad individuel Godhed og Type, men ogsaa hvad Nedarvingsevne angaar, og det er denne, der har forplantet Slægten i lige Linje, medens dens Brødre, selv de gode, enten slet ikke have leveret Sønner eller kun saadanne, der igen have sagt Stop.

Af Valdemars talrige Sønner var der mindst 3 virkelige »Hingstefædre«, nemlig: 1) Valdemar II, Nr. 350, Fader til Gl. Valdemar Engebjerg, Nr. 449, 2) Valdemar Lemvig, Nr. 382, Fader til Gl. Munkedal, Nr. 445 (Helbroder til Unge Valdemar, Nr. 399 b), samt 3) Thorvald, Nr. 400, Fader til Trymer, Nr. 603. Endvidere var der Store From, Nr. 453, Fader til Valdemar Aaby, Nr. 577.

Hver af disse højt ansete og fortrinlige Hingste har atter leveret Sønner og nogle Sønesønner o. s. v., saasom Valdemar Engebjerg IV, V. Korsgaard, Horse Korsgaard, Valdemar Langholt, Munkedal II, Aldrup-Munkedal, Prins af Jylland, Atlas, Holle-
rup Munkedal, Stanley Munkedal, Edison, Bismarck Munkedal, Vilslev Munkedal, Negus, Høvding Grensten, Spadille. Gennem Prøve, baade Bedømmelse af Individ og Afkom, have »Munkedalerne« sejret, medens flere af de andre »Linjer« allerede ere uddøde eller døende, ja selv »Engebjergerne« og »Trymerne«

synes ikke særlig livskraftige. For Tiden bæres den jyske Hesteavl af Topfiguren Aldrup Munkedal, idet den og dens Sønner levere næsten alle de gode Hingste, der bruges.

Indenfor Hunkønnet er selvfølgelig noget tilsvarende Tilfældet, men her bliver Resultatet ikke saa fremtrædende, især i kort Tid. Det er nærmest Hunkønnet, man plejer at regne med som Grundlægger af »Familjer« i Husdyravlen — hvorvel samme Betegnelse ogsaa maa gælde for Hankønnet —, og i den jyske Avl er der ogsaa adskillige saadanne Hoppe-Familjer, der udmærke sig ved god Nedarvingsevne; men endnu er der ingen enkelt de andre saa overlegen, som Tilfældet er indenfor Hingsteslægterne, om man end mulig kan øjne, hvilken der endelig gaar af med Sejren.

Hvad skyldes nu denne ejendommelige Kraft eller Evne, og hvilke ydre Kendetegn er der derpaa forinden Prøven? Ja, desværre staar man temmelig uforstaaende lige over for hele dette Spørgsmaal. Det kunde næsten se ud, som om den var et Spil af Naturen eller skyldtes et rent Lykketræf, idet den kan være meget forskellig hos to omtrent lige gode Hellsødskende og kan forekomme lige saa vel hos Blandinger som retrukne Individ. Dog kan man sige, at den ikke optræder helt tilfældigt. Den stærke Nedarvingsevne er saaledes i Hovedsagen knyttet til et fortrinligt eller i alt Fald betydeligt og i Reglen typisk Individ. Dyrskuevæsenet er jo bygget paa den Forudsætning, at man ved Bedømmelsen af det Ydre er i Stand til at udpege de bedste Avlsdyr, og den fine Kender er i Virkeligheden ogsaa ofte i Stand dertil. Men foruden at være velskabte og gode Individ er at se til, ere Matadorerne af begge Køn kraftige, sunde, levedygtige og frugtbare. Hingstene blive i Reglen gamle (Gl. Vissing, Grantorp, Elkær, Gl. Valdemar, Essenbæk, Valdemar Engebjerg, Munkedal), trods Overfodring og umaadelig Benyttelse, og Hopperne føde baade mange, gode og levedygtige Føl. Naturen har ofret alle sine

gode Gaver paa disse Sjældenheder. Med Hensyn til Afstamningen, da have de altid en god Stamtavle, men ikke nok dermed, de falde vistnok altid indenfor Elitefamiljerne paa en af Siderne. Matadorerne blandt Hingstene komme kun indenfor de livskraftige Hingsteslægter. Det er derfor sikkert haabløst at vente, at der skulde fødes en saadan i en døende Slægt og endnu mindre i en uddød, hvilket adskillige aabenbart tro. Hvad Forældrenes øjeblikkelige Tilstand angaar, da synes den unge Alder at give det bedste Resultat. Matadoren blandt Sønnen er næsten altid en af de ældste af en Hingsts eller Hoppes Afkom.

II. Stammedannelse.

Stammenavnet bliver i høj Grad misforstaaet og misbrugt i Husdyravlen, idet der ligesom i Planteavlen dermed nok betegnes Afkommet af et enkelt Individ, men uden at der tages Hensyn til, at man i Husdyravlen ikke kender til Selvbefrugtning. Her betyder Stammen nærmest en Videreudvikling af Familie eller Slægt, idet den baade er talrigere og konstantere end disse. For at en større Samling Individier kan kaldes Stamme, maa den ikke alene have vist sig livskraftig og udviklingsdygtig gennem flere Generationer, men dertil maa de til Stammen hørende Dyr være baade gode og ensartede samt nedarve disse Egenskaber, hvilket atter forudsætter god og beslægtet Afstamning.

Ved Stammens større Udbredelse bliver den til en Kulturrace i Modsætning til Landracen, hvorfra den er udgaet, der mere er et Raaprodukt.

Stammedannelse foregaar ganske naturligt, naar Betingelsen derfor, et med stammedannende Nedarvingsevne begavet Individ, er for Haanden, og Opdrætterne forstaa at drage sig denne heldige Omstændighed til Nytte, ellers ikke. Det er en ren Misforstaaelse, at man kan danne Stammer efter Behag baade m. H. t. Antal og almindelig Beskaffenhed. Det gaar nok lettere

eller endog forholdsvis let at danne en Stamme med én fælles Egenskab, som f. Eks. Farve eller Størrelse*), men at skabe en god og af Ydre ensartet Stamme Heste sker ikke paa Kommando.

I det foregaaende er det paavist, at der gennem stadig Konkurrence, Led for Led, er fremstaaet et Individ, der er alt andet overlegent, baade af Ydre og hvad godt og ensartet Afkom angaar. Det, at der saaledes er en »Linje«, der er konstantere i den ønskede Retning end alt andet, fører simpelthen til, at man holder sig til denne som den sikreste og bedste. Af to Dyr, tilsyneladende omtrent lige gode, vil det af den bedste »Linje« ogsaa som Regel give det bedste Resultat. Det er der Eksempler paa baade blandt Aldrup-Hestene og Elkær-Tyrene. Ganske af sig selv komme Opdrætterne derfor ind paa at benytte Avlsdyr, der høre dertil, men saa ere vi med det samme inde paa »Indavl«, Slægtskabsavl, hvormed først egentlig Stammedannelsen begynder. Saa længe man holder sig udenfor Familjen ved Valg af det ene Avlsdyr, foretager man i Virkeligheden en Krydsning, hvorved man i det mindste fortynder det gode Blod, om man heller ikke, hvilket dog i Reglen sker, bringer Forstyrrelse eller Usikkerhed ind i Artningen. Fra et rent Fornuftstandpunkt betraget synes det derfor ret rimeligt at holde det bedste sammen, baade paa Han- og Hunkønssiden. Naar fornuftige Folk alligevel holde sig derfra eller i alt Fald ere ængstelige for at indlade sig paa »Indavl«, er det fordi det er bleven en Trossætning, at denne Avlsmethode er forkastelig og fører til Udartning, uagtet det dog er en Kendsgerning, at det er den Vej, ad hvilken »alle« Kulturracer ere dannede. Men der er Erfaring saa vel for det ene som for det andet. Det er foran anført, at »Renavl« heller ikke altid fører til Maalet, lige saa lidt som Krydsning er noget Universal-middel. Resultatet er sikkert dette, at der, i det mindste

*) Ved Udvalg med Størrelsen for Øje er den jyske Hest tiltaget gennemsnitlig ca. $\frac{1}{2}$ " hvert 10. Aar.

i Hesteavlen, ikke gælder fuldt almenyldige Avlsmethoder, men at den dygtige Opdrætter maa træffe sit Valg efter de foreliggende Omstændigheder, og som oftest kommer han godt fra det, som Fuskeren gaar i Stykker paa.

Der er Rimelighed for, at »Indavlen« virker forskelligt efter det Materiale, man raader over, og der er mere end Sandsynlighed for, at den kun kan anvendes med Fordel indenfor det bedste. Men fordi der er Haab om, at Avl mellem beslægtede kan fremme Formaalet, er der ingen Grund til at misbruge den, hvad enten det nu sker ved at parre Dyr af de allernærmeste Slægtskabsgrader sammen, som Helsødskende eller Forældre og Børn, eller ved at fortsætte den ud over fornuftige Grænser. Naar man opbygger en Stamme, d. v. s. gaar ud fra ét Individ, tvinges man til at drive Avl mellem Halvsødskende eller at parre Stamfaderen med Børnebørn; men gaar Arbejdet fremad, bliver Antallet af gode, unge Dyr jo snart saa stort, at man let kan undgaa nævnte Slægtskab. Straffen for Misbrug af Slægtskabsavlen er Svækkelse, Forfinelse og Ufrugtbarhed. Fordelen ved Brugen er Fæstnen af de i Slægten liggende gode Egenskaber, saa de blive konstante. Derimod er det mere tvivlsomt, hvorvidt Indavlen forstærker Nedarvingsevnen. Er der noget, som den jyske Hesteavl lider under, er det Mangel paa Sikkerhed i Artning, til Dels paa Grund af foretagne Krydsninger og i det hele planløs Avl. Og alene ved Udvalg efter Godhed og Type, »Bunkeforædling«, gaar det i det mindste langsomt med Racedannelse. Det er kun ved at tage »Blodet« til Hjælp og saa vidt mulig rendyrke den bedste »Linje«, at der er Haab om hurtigere Fremgang. Men jo videre man kommer med Forædlingsarbejdet, desto mindre bliver Fremgangen synlig blandt »Spidserne«, idet der er Grænser for Fuldkommenheden, hvorimod den ytrer sig ved, at Godheden stiger hos Hoben, saa »alt« til Slut bliver omtrent lige godt. Dette Højdepunkt er tilsyneladende naet blandt flere Kvæg- og Faareracer.

Det er en Selvfølge, at det ene Køns Medvirkning

ikke er nok ved Stammedannelsen, selv om det har vist sin Overlegenhed og bliver det herskende. Bestræbelserne maa fra Begyndelsen naturligt gaa ud paa at forene Eliten af de bedste Hoppefamiljer med Blomsten af den bedste Hingsteslægt.

Det er en Sag, der staar i et nært Forhold til Stammedannelsen, nemlig den saakaldte Opdrætningskunst, altsaa den Kunst, der udøves af Mennesket, Opdrætteren*).

Darwin siger, at ikke én af Tusinde har saa skarpt et Øje eller saa klar en Dømmekraft, at han kan blive en dygtig Opdrætter, og han har sikkert Ret; thi Genier eller blot fremragende Dygtigheder ere jo altid faatallige. Ligesom vi herhjemme have ødslet med Stammenavnet, have vi heller ikke sparet paa Titlen: fremragende Opdrætter eller endog Opdrættergeni. Desværre er der endnu ingen saadanne opstaaede blandt Hesteopdrætterne, de have hidtil maattet give Hingstene Æren; men de fremragende Kvægopdrætteres Tal svinder desværre ogsaa stærkt ind, ligesom Tiden gaar. Naar Nedarvingsevnen gaar tilbage indenfor en Familje, og Udartningen er begyndt, maa selv Genierne give tabt. I det hele taget kan en Opdrætter ikke gøre Mirakler, han kan selv intet skabe, han maa holde sig til det, der findes eller kommer; men han kan vælge iblandt dette, og Kunsten bestaar i at træffe det rette Valg. Derfor maa en Opdrætter, der skal drive det til noget, være en meget fin Kender af det, han vil arbejde med. Naar Valget er truffet, gælder det om at udnytte det udvalgte paa rette Maade. Men herfor, som ellers under de forskellige Livsvilkaar, gives der ikke Læreregler, her er det medfødte Blik, Erfaringen og Dømmekraften det afgørende.

*) Vort Sprog savner desværre Betegnelser for de to helt forskellige Opdrætter-Opgaver: Avlen og Opdrætningen i snævrere Forstand, ∴ Pleje og i det hele Opdragelse, hvorfor vi ogsaa lide i høj Grad af Begrebsforvirring paa dette Omraade, idet man sammenblander de to Ting. Her er selvfølgelig kun Tale om Avl.